

שפוחתת תמיד והקול הולך תמיד - וא"כ לפיו היה נראה לי לדינא דאפילו בהנאו אהרין שמדליקין את הגר מותר להפמיד מעבוד יום דהא קיימיל כביה דמותר להפמיד מלודא בע"ש מעבי ולא דיישיקן כן בשבת אפי"ן דהא אסור מדאורייתא ומשום השמעות נמי ליכא באהרין שהכל יודעים שהעריכו בע"ש :

וכן שמעתי מאדמיו הגאון חתם סופר שמוסלני תורה דק"ק פ"ס דמין שעמדו ללמוד תורה בליל שבת ורלו לשמות קאווע חס חדשי להס דבר חכמה והעריכו להם ע"ש עמים דקים זה על זה והעמידו עליהם קרירה של קאווע קר ושמו תחת העמים הדקים האלו לונט ושמוה תחת העמים והדליקו אותו בקלה האחרון שלה והלונט היה מהכבנת עד כי שלישי הלילה ואז נעשה אל חוט נפירתו ומלך והולקה העמים ונתחמם אח"כ הקאווע ואפי"ן דאס עושין כן בשבת חייב מ"מ לא חשו משום דקיימיל כביה אלא שאני הייתי מפקפק על זה דברי בגמרא פריך מהא דלא תמלא אשה קרירה עססיות ותורמסין לימא ב"ש היא ומשיי א"ת ב"ה משום שמא יחתה א"כ זה אסור מחשש שמא יחתה דוק :

אבל נדון דידן דלא ש"ך שמא יחתה בודאי שרי במעריכה מעביי : **וראיתי** שם בתוס' ד"ה גזירה דתמוה אמאי לא פריך ממתיי דאין לולין בשב"ל ובינה ולפע"ד לקי"מ דהנה המהר"ם לובלין תמה אהא דתיירא ואס נתקן למונאי שבת אסורים בכדי שיעשה ה"ל לא הו"י רק מטעם גזירה שמא יחתה והרי לא חתה ואמאי אסורין בכדי שיעשה ותירן משום דחיישינן שמא בלמח תתה יעו"ש והשתא מתורן קושיות התוס' דמהאי מחתי לא היה יכול להקשות י"ל דידע משום שמא יחתה דברי שם לא תירא ואס ללה דאסורין למונאי שבת בכדי שיעשה משא"כ כאן דתיירא ואס נתקן למ"ש אסורין בכדי שיעשה שפיר הקשה דאי משום שמא יחתה עכ"ס דיעבד אין לאסור לזה משיי ל"י דאפי"ה משום שמא יחתה וכתירן מהר"ם דחיישינן שמא תתה דוק :

א"ל דעכ"ס לפיו יש לעיין כיון דלא הו"י כ"א מטעם גזירה שמא תתה עכ"ס אס אומרים כרי לנו שלא היינו מחתים מדוע אסור בכדי שיעשו והבנייתא אומרת דכלל ענין אסורים בכדי שיעשה ע"כ נראה לפע"ד לתרן קושית התוס' בענין ד"ל ע"ס מה שהקשה הרשב"א לפמ"ש התוס' דרבה ס"ל דטעמא דבי"ש דחיישינן שמא יעשה כן בשבת א"כ מאי משיי הגמרא בניית נר שפוד וקדירה דשרי לב"ש משום דאפקורי מפקיר ל"י תקשה לרבה עכ"ס לאסור שמא יעשה כן בשבת ותי' דהו"י גזירה שאין להיבדור יכול לעמוד בה ולכן לא גזרו ודוחק דהו"י דבגר אין יכול לעמוד בה כל פייקד אבל בקדירה כרי יכול לגמור בשולה מעבוד יום ע"כ י"ל ד"ל דבאמת לב"ש גם קדירה אסור אלא א"כ שמוכשל כל זרבו מעבוד יום ודוק - והשתא לפיו להיפך דדוקא בדבר שאינו שכיח כ"כ כגון לתת אופן של פשתן לתוך התנור בע"ש או לשרות דיו או לפרום מלודות בזה שרי ביה ולא גזר שמא יעשה כן בשבת אבל לתת קדירה של כשר או לללות כשר כלל ובינה דהוא תמיד לכל אדם בע"ש גם בזה גזר ב"ה שמא יעשה כן בשבת והשתא לפיו מתורן דלא היה יכול להקשות מבשר כלל ובינה דאין לולין ד"ל דאתא אפי' כביה ועכ"ס לית קושיי לרבה לסיכך תקשה מלא ימלא נחתום חניות של מים וזה לא שכיח לימא ב"ש היא וא"ת ב"י קושיי בין לרבה בין לרי יוסף דוק :

והנה התוס' כד"ה דמפקיר ליה אפקורי הא הפקד בעי לטרי ג' ולכאורה קשיי דלמא בלמח בעי לאפקורי ו"ל דהקשו דכל זה הו"ל לגמרא לומר וי"ל דהנה הרשב"א תי' על קושית ה"ל דגם לרבה קשה בניית נר וקדירה ג"כ לגזור דלמא יעשה כן בשבת ותירן דגם לרבה יש לתרן שמפקירן התכשיל עגמו ובדבר המופקר לא גזרו וי"ל דלפ"ו בלמח קושית הגמרא בניית נר מיט שרי ב"ש קאי הקושיי בין לרבה ובין ארי יוסף ומתירן דאפקורי מפקיר ליה והנה לפיו לרבה א"ל ג' ככה"ו אפי"ן דהפקד בעי ג' מיט כיון דלא אסור כ"א משום גזירה כיון דא"ת ליה היכרה לא גזרו כמו שמתירן הגמרא כבי"ה דף י"ח ע"א מתוך שלא הותרה אלא ע"י דליי זכור הוא וה"ה כאן מתוך שלא הותר כ"א ע"י הפקד זכור הוא וא"כ שפיר לרבה לא לרי"ך ג' אבל לרי יוסף אה"י דלרי"ך ג' וא"כ עכ"ס קשה מדוע לא מפרש דמפקיר ליה נפשי ג' אלא ש"מ דהלכה כרבה דדוק :

אמנם מה ששאלת אדברי תוס' שתרנו דמסתמא מפקיר לה הא לריי כדנריס מדאורייתא בעי ג' ולפע"ד לקי"מ דמלך הספקר ב"ד נגע שבי"ד הפקירו כן כל הכלים האלו שלא יבוא לירי אסור ושפוט : **אבל** מה שאתה אה"ו אחי ר"ת דע"כ ר' יוחנן ס"ל כרבה דאלי"כ כרי יוסף תקשה בניית נר וקדירה ואי דאפקורי מפקיר לה הא בעי ג' אפי"כ כרבה ולא ש"ך לגזור כן כגר וקדירה משום דאין רוב הליטור יכולין בה זה אין הכרח ד"ל דלמא איהו ס"ל בלמח אליבא דב"ש לרי"ך להפקיר בפני ג' ודוק :

והנה בתחלת התשובה כתבת לרייק מדברי רש"י דס"ל דהלכה כרבה מדליין רש"י שיעתנו מעביי מפני שמשמעת קול ואושה מילתא והקשה מדוע אין רש"י כן על שיעתנו והיה לו לזיין כן על שמשמעת קול וכתבת שגם רש"י אתא לאשמועינן דעיקר הלכה כרבה כשיטת ר"ת וכבר אמרתי לך דהנקודה ברש"י לפני שיעתנו הוא טעות והאי שיעתנו קאי אדבור הקדום וכ"ש ברתי"ס של י"ד ושל חמור דאדם מלודא על שביחת בהמתו

מעבוד יום ואח"כ מתחיל הדבור מפני שמשמעת את הקול וזה פשוט : **עוד** כתבת שם לתרן קושית התוס' מאי פריך ר"י ולימא משום שביחת כלים דלמא לא רלה לאוקמה כבי"ש וכתבת דקושית הגמי' דלימא משום שביחת כלים ואח"י כביה משום היכא דקא עביד מעשה ס"ל ג"כ שביחת כלים ולפע"ד זה אינו דבאמת הא דהכריח לומר מאן תנא שביחת כלים ב"ש היא משום דגם ב"ה א"ת ליה שביחת כלים היכא דעביד מעשה א"כ תקשה ממלודות מיט מתיר ב"ה וע"כ י"ל דלריי בלחי וקוקרי וזה דוחק דמתירי סתמא קתרי ומשמע דלריי בכל מלודות לזה דחק דמאן תנא שביחת כלים ב"ש ולבי"ה בכל ענין מותר ודוק וזה שפיר הקי' התוס' מאי פריך ולימא משום שביחת כלים דלמא רלה לאוקמי כבי"ש דליהו ס"ל דע"כ ב"ה לית שביחת כלים אפי' היכא דעביד מעשה משא"כ תופי כ' שפיר כשיטת ר"ת דס"ל דהלכה כבי"ה ועממא דרתי"ס משום שמשמעת הקול ודוק :

אמנם נראה דאפי"ה מתורן קושיות התוס' דשפיר פריך דלימא משום שביחת כלים ואי דע"כ שביחת כלים היא ב"ש מדתקן מחתי סתמא במלודות משמע דכלל מלודות ב"ה וא"כ יהיה כבי"ש זה אינו דע"כ זה אמרין דבי"ה לית ליה כלל שביחת כלים א"כ האי בנייתא דשביחת כלים כמאן אחי וע"כ כבי"ש והיכא דעביד מעשה וע"כ מתירי דמלודא דשרי ב"ש חיירי דוקא בלחי וקוקרי א"כ תקשה דלימא משום שביחת כלים בעושה מעשה ומתירי חיירי בלחי וקוקרי ודוק הי"ש :

אחור לראשונות דהיה נראה לי לרייח דכמו דהתיר בכל האוהרין המשמיעין קול להפריקן מעבוד יום ה"ה בהנאו אוהרין המדליקין את הכר - אמנס כהיות שאתה אחי ה' יאריך ימין ושנותיך כגודל דתקתך לא רי"ת להקל לכן גם אנכי מלייל להקל וחספתי ומלאתי רליה להחמיר מירושלמי פה הלכה ה' דטעמא דרתי"ס דאסור אריי בר בין מפני שהוא שוכח ותוקע את הידור פ"י כדי שתהיה מנגלל יותר כעוכ וע"כ י"ל אפי"ן דבי"ה מתיר במלודות ולא חייש שמא לא תהיה המלודא פתוח כעוכ ויתקנה וי"ל דזה לא שכיח כ"כ משא"כ תקיעות הידור הוא שכיח והו"י כמו דגזרינן לכ"ה להחס מים לנחתום מעביי ולאשה לבשל עססיות ותורמסין משום שמא יחתה משום רגיל לנחתום וא"ת ג"כ בקל הנה כי כן י"ל דהא דהאוהרין מדליקין הכר בכל שעה שגורא הוא ע"י שמעמדין הלייגר על השעה שגורא וכמו שעושין בוועק אוהרין ואס הלייטער בלאט של הוועק אוהר רפויה ליה עושה הוועקין ה"ה בזה אס הלייטער בלאט הוא רפויה אינו מדליק וא"כ יש לחוש שמא יהיה רפויה ויתקע בשבת כדבר ר"י ברין בירושלמי הר"ל לכן מהיט אחי מסכים עמך לדינא לאסור כלי :

ומד חיירי אין לרייח מה שכתבתי פעם בענין הלייגר להעמידו בשבת וי"ל וגשאלתי פעם אי יש הידור להמשיך שלשלת של אוהרין של כסף והב' בשבת רי"ט שמקשקשים חסוכה ככר המונח בישראל להבור אסור כמי"ש כבניה ס"י רי"כ דוקא מע"ש מותר להעמידן אפילו בשמקשקשים דהכל יודעים שמע"ש העמידום - אמנס כחשוי פנים מלירות ח"כ ס"י קכ"א טעה להתיר דזה דומה לכ"ס של פרקים כבי"ש ש"ג ס"ג ויו וכספר. ח"י אדם ה' שבת כלל מ"ד ס"י י"ט כתב ח"ל זוג המקשקש לשעות שקורין זייגר מותר לערבו מע"ש שיקשקש בשבת שהכל יודעים שהעריכו מע"ש ולפי מ"ש רש"י בעירובין דף ק"ג דכשנפק לימא ככיוור ומנגלל הידור שלמטלה למטה עד שמיניע ליחד שלמטה הו"י אב מלאכה דמתקן מנא ע"כ לפיו אסור להעריך לייגר שזה דומה ממש לזה וא"כ אסור לומר ג"כ לעכרים להעריכו אך בשעה שהוא ערוך והולך אפשר דלא ש"ך זה ויש להתיר ע"י עכרים לזורך מלודא דוקא בשעה שהוא ערוך כלי ופיין ממיא שליח ס"ק ד' עכ"ל ולפע"ד אין זה דומה ממש דשם נפקס הימא לגמרי וכשמעריכה ומנגללה למטה וטורכה הוא עושה ממש הכלי משא"כ כאן מה שמושך ע"י המפתח שלה השלשלת אינו עושה האוהר והרי האוהר לך עשויה הנע עומך הרי מותר למלאות בנגלל מים לא היה שם גינה או חורבה וכן בנגללים שלח שמתיר ב"ה כס"ג ויו ס"י ה"ל והרי משלשל השלשלת הכרוך על הקורה מלמעלה למטה ומלמטה למעלה וכן חתן במתירי דיומא אף הוא עשה מוכני לכיוור והיו הכהנים מעלים המוכני מלמטה למעלה לקדש ידיהם ורגליהם אפילו בשבת - ומעולם לא פקסק אדם ע"ד המגעול שחור המפתח מכוסה בכי"ו כרזל וכשרו"ס לפתחה בשבת לרייכין להעביר הכסוי הזה הלא י"ל ד"ש צו משום מתקן כלי ע"כ כיון דקך הוא עשיות של הכלי לכסות ולגלות החור שלה ומה בין זה ללייגר הר"ל - וכפי"מ ס"י ש"ח כאלא אנה"ס כ"י דאפשר דלייגר לא דמי למטה רפוי' שזה אין כלי כלל בלא המשכה והו"י מכה בפטיש וזה תמויה הרי כס"ג ש"ג מותר דכוס של פרקים מותר להחזירה אפי' כנתפרקה לגמרי והא כיון שנתפרק הכוס נעטל הכלי לגמרי ואפי"ה שרי וה"ה כאן - ורליתי דמתיר שם ע"י עכ"ס ולחולה אפי' ע"י ישראל אי ליכא עכ"ס משמע אפי' באינו ערוך עדיין יעו"ש אמנס לפע"ד אי אפשר לעשות ע"י שרים כי היכא דלהו"י ב' שעשו מלאכה עדיף עפי' :

ועיין כס"י ש"ח דהביא הכ"י דמהרי"ו היה רולה לאסור אפילו בערך זוג המקשקש אפילו בע"ש משום דדומה לרתי"ס אלא דהכ"י דחה דנריו משום דהכל ידעו שערבו מע"ש וי"ל להביא רליה מחזיל דלמרו כמס' ברכות דלמרו דוד מעולם לא עבר עלי חלות לילה כשינה ומפרש שם משום דכיוור היה תלוי לו למעלה ממעטתו וכשהגיע חלות לילה היה הרוח נמשך